

ЗАКОН ЗА ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИТЕ

КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ

(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 7/2008, 17/2011, 51/2011, 74/2012, 41/2014, 144/2014 и 146/2015)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат организирањето, структурата, финансирањето и управувањето на системот на образование на возрасните.

Образованието на возрасните е дел од единствениот систем на образованието на Република Македонија.

Дефиниции

Член 2

Одделни поими употребени во овој закон го имаат следново значење:

- 1. Образование на возрасните** е дел од системот на образованието кој обезбедува образование, усовршување, оспособување и учење за возрасните лица;
- 2. Понудувачи на услуги за образование на возрасните се:**
  - а) установа за образование на возрасните** е училиште, високообразовна установа, како и специјализирани установи за образование на возрасните и
  - б) институција за образование на возрасните** е правно или физичко лице кое има регистрирано дејност за образование на возрасните;
- 3. Работодавачи** се трговско друштво, установа, или занаетчија кај кои се изведува практична обука за образование на возрасните според тековните услови на нивната активност, при што оваа обука не претставува нивна претежна дејност;
- 4. Социјални партнери** се здруженија (мнозинскиот синдикат и коморите) кои ги претставуваат интересите на работниците и на работодавачите кои во соработка со органите на државната управа и единиците на локалната самоуправа го реализираат системот на образованието на возрасните;
- 5. Стандард на занимање** е определување на видот на занимањето, нивото и барањата на работата и потребните компетенции, знаења и вештини;
- 6. Модул** означува независна единица на учење која, како програмска целина, овозможува стекнување со компетенции, знаења и вештини од одредена област;
- 7. Јавно признати програми за образование на возрасните** се програми за формално образование кои ги донесува или одобрува надлежниот државен орган;

8. **Посебни програми** се програми за неформално образование за стекнување на знаења, вештини и компетенции;

9. **Диплома, свидетелство и уверение** се јавни исправи со кои се потврдува завршувањето на одредена јавно призната програма за образование на возрасните;

10. **Сертификат** е исправа со која се потврдува завршувањето на одредена посебна програма за образование на возрасните и

11. **Учесник** е лице кое се вклучува во образовните програми за возрасните и претходно ги исполнил условите во поглед на претходното задолжително образование и други лица кои се образуваат, а немаат статус на ученик.

Видови на образование на возрасните

Член 3

Образованието за возрасни опфаќа формално, неформално и информално учење:

1. **Формално образование на возрасните** означува дејност која се изведува согласно законите кои ја регулираат дејноста основно, средно и високо образование, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Формалното образование на возрасните е институционализирано образование кое се спроведува во државни и приватни установи и институции како редовно и вонредно образование, според соодветни наставни планови и програми.

Формалното образование на возрасните опфаќа:

- основно образование на возрасни,
- средно образование за возрасни, стручно оспособување, стручно образование за занимање, техничко образование и постсредно образование за возрасни, како и преквалификација и доквалификација и
- високо образование на возрасни.

Формално образование на возрасните се спроведува во согласност со законите кои ја уредуваат оваа дејност, доколку со овој закон поинаку не е уредено и

2. **Неформално образование на возрасните** означува организирани процеси на учење насочени за оспособување на возрасните за работа, за различни социјални активности или личен развој.

3. Информално учење на возрасните означува активности во кои возрасните ги прифаќаат ставовите и позитивните вредности, вештините и знаењата од секојдневните искуства и други влијанија од својата околина.

Цели и задачи на образованието на возрасните

Член 4

Цел на образованието на возрасните е да се обезбеди можност за стекнување на соодветно образовно ниво за секого и за сите возрасни групи и да овозможи истите да

стекнат знаења, вештини и ставови кои ќе бидат во согласност со барањата на општеството и пазарот на трудот.

Задачи на образованието на возрасните се:

- завршување на најмалку задолжително образование,
- оспособување за вработување на возрасните кои не завршиле образование за прво ниво на стручни квалификации,
- преквалификација и доквалификација, оспособување и обука на вработени и невработени возрасни лица,
- овозможување образование и стекнување знаења и вештини кои одговараат на личните способности и возраста на поединците и
- стекнување со основни вештини и компетенции со кои се обезбедуваат основи за доживотно учење.

Понудувачи на услуги за образование на возрасните

Член 5

Образованието за возрасните, согласно со овој закон, можат да го вршат јавните и приватните установи за образование на возрасните, институциите за образование на возрасните, центрите за усовршување, работодавачите и социјалните партнери, здруженијата или индивидуалните обучувачи кои ги исполнуваат условите пропишани со овој закон.

II. НАДЛЕЖНОСТИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИТЕ

Надлежности за образованието на возрасните

Член 6

Надлежни за образование на возрасните се министерството надлежно за образование (во натамошниот текст: министерството), министерството надлежно за труд, Советот за образование на возрасните, единиците на локалната самоуправа и социјалните партнери.

Надлежности на министерството во областа на образованието на возрасните

Член 7

Министерството има надлежност да:

- донесе стратегија за образование на возрасните и годишни акциони планови за нејзина реализација, врз основа на предлози од Советот за образование на возрасните,
- предлага на Владата на Република Македонија мрежа на установи за образование на возрасните,
- дава мислење до Владата на Република Македонија за престанокот со работа на установите за образование на возрасните, на начин утврден со закон,
- врши верификација на установите и институциите за образование на возрасните, на начин утврден со закон,
- води регистар на верифицирани установи и институции за образование на возрасните,
- донесува национални рамковни наставни планови и програми за образование на возрасните,

- донесува наставен план и програми за основното, гимназиското и стручното образование на возрасните по предлог на Центарот за образование на возрасните (во натамошниот текст: Центарот),
- обезбеди средства од Буџетот на Република Македонија за финансирање на образованието на возрасните врз основа на утврдените потреби на државата,
- обезбеди средства за истражување и развој за потребите на образованието на возрасните, во согласност со државните и потребите на Европската унија и
- врши други работи согласно со закон.

Надлежности на министерството надлежно за труд во областа на образованието на возрасните

Член 8

Министерството надлежно за труд има надлежност да:

- учествува во спроведувањето на државната политика во областа на образованието на возрасните, согласно со овој закон,
- ги согледува потребите за преквалификација и доквалификација на кадарот преку анализа на пазарот на трудот и да доставува мислење до Советот,
- учествува во подготвувањето и усогласувањето на стручните квалификации по стандарди,
- во соработка со Центарот да иницира потреби од изготвување на нови стручни квалификации по стандарди,
- учествува во изготвувањето на Листата на стандарди на занимања и
- учествува во организирањето на професионалното ориентирање на учесниците.

Совет за образование на возрасните

Член 9

Владата на Република Македонија со одлука основа Совет за образование на возрасните (во натамошниот текст: Советот), како советодавно тело кое предлага стратешки прашања кои се однесуваат на политиката на развој на образованието на возрасните.

Советот е составен од 13 члена од кои претседател и 12 члена, и тоа: два члена од редот на експертите за образование на возрасните, по еден член од министерството, Бирото за развој на образованието, Центарот за стручно образование и обука, министерството надлежно за финансии, мнозинскиот синдикат, Заедницата на единиците на локалната самоуправа, Агенцијата за вработување на Република Македонија и Агенцијата за развој на мали и средни претпријатија, како и по еден член од Стопанската комора на Македонија, Сојузот на коморите на Македонија и Комората на занаетчиите на Македонија (во натамошниот текст: коморите).

При именувањето на членовите на Советот се применува начелото на соодветна и правична застапеност на заедниците во Република Македонија, имајќи ги предвид јазиците на кои се изведува наставата во установите за образование, без да се нарушат критериумите пропишани со овој закон.

Во работата на Советот учествува и директорот на Центарот, без право на глас во одлучувањето.

Советот избира претседател од редот на своите членови. Мандатот на членовите на Советот трае четири години.

Советот ја уредува својата работа со деловник. За својата работа Советот изготвува годишен план и годишен извештај и го доставува до Владата на Република Македонија и до министерството до крајот на февруари наредната година.

Стручно-административните работи за Советот ги врши Центарот за образование на возрасните.

Надлежности на Советот

Член 10

Надлежностите на Советот се да:

- предлага стратегија за развој на образованието на возрасните во контекст на доживотното учење до министерството,
- предлага годишни акциони планови за имплементација на Стратегијата за образование на возрасните,
- ја следи реализацијата на годишните акциони планови за реализација на стратегијата за развој на образованието на возрасните,
- му предлага на министерството национални квалификации и стандарди на занимања,
- предлага финансирање на програмите за образование на возрасните за кои се обезбедени средства во Буџетот на Република Македонија и
- во соработка со општините до Министерството доставува предлог за развој на мрежата на установите за образование на возрасните.

Надлежности на единиците на локалната самоуправа во областа на образованието на возрасните

Член 11

Советот на општината, односно на градот Скопје:

- врши анализа на потребите на пазарот на трудот на локално ниво и ги искажува согледувањата за потребите до Центарот, установите за образование на возрасните и институциите за образование на возрасните,
- може да основа установи за образование на возрасните, согласно со одредбите на овој закон,
- може да основа општински, односно центар на градот Скопје за развој на човечките ресурси,
- доставува предлози до министерството и до Центарот за потребите за развој на програмите за образование на возрасните,
- донесува програми за образование на возрасните кои се финансираат од средствата на локалната самоуправа и ги доставува на верификација до Центарот
- обезбедува средства за установите за образование на возрасните на кои им е основач и
- доставува предлози за уписната политика во образованието на возрасните до министерството.
- води општински регистар за установи и институции кои реализираат јавно признати програми.

Социјалните партнери во областа на образование на возрасните

Член 12

Коморите ги вршат следниве работи:

- доставуваат предлози до Центарот за донесување на нови и иновирање на постоечките програми,
- доставуваат предлози до Центарот за изготвување на нови стандарди на занимања,
- можат да основаат институции за образование на возрасните согласно со одредбите на овој закон и
- донесуваат програми кои се финансираат од средствата на коморите и ги доставува на верификација до Центарот.

Член 13

Мнозинскиот синдикат ги врши следниве работи:

- доставува предлози за подобрување на условите за практичната обука на учесниците кај работодавачите,
- може да основа институции за образование на возрасните согласно со одредбите на овој закон и
- донесува програми кои се финансираат од средствата на синдикатот и ги доставува на верификација до Центарот.

III. ОРГАНИЗИРАЊЕ НА ПОНУДУВАЧИТЕ НА УСЛУГИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИТЕ

Права и обврски на понудувачите на услугите за образование на возрасните

Член 14

Понудувачите на услугите за образование на возрасните имаат право да:

- организираат и остваруваат образование на возрасните според одредбите на овој закон и
- предлагаат измени и дополнувања на постоечките или да предлагаат нови програми.

Понудувачите на услугите за образование на возрасните имаат обврска:

- квалитетно да ја реализираат програмата за образование на возрасните,
- да обезбедат безбедни работни услови во рамките на процесот на образованието на возрасните,
- да ги исполнуваат обврските од договорите со учесници и
- да доставуваат до Центарот годишни извештаи за наставните планови и програми кои ги реализираат, бројот на учесниците, ангажираниот кадар во наставата и друго.

Склучување договори

Член 15

За време на следењето на програмата за образование на возрасните се склучува договор меѓу установата и институцијата за образование на возрасните и учесникот.

Во договорот од ставот 1 на овој член се уредуваат условите за следење на образованието на возрасните (место на образованието, времетраењето на образованието, надоместокот и слично).

Пред започнувањето на реализацијата на програмата за образование на возрасните договорот треба да биде потпишан.

Член 16

Содржината, формата и постапката на потпишувањето на договорот се утврдува од Центарот.

Програми за образование на возрасните

Член 17

Возрасните стекнуваат образование по програмите за основно, средно и високо образование прилагодени на потребите и можностите на возрасните (јавно признати програми).

Возрасните можат да се образуваат и усовршуваат, специјализираат и да ги дополнуваат своите знаења и вештини согласно со програмите од ставот 1 на овој член во формалното образование, кои можат да се организираат кај образовните установи кои се верифицирани за овие програми.

Возрасните можат да се образуваат и усовршуваат, специјализираат и да ги дополнуваат своите знаења, вештини и компетенции согласно со посебни програми за стекнување на знаења и вештини кои се организираат кај верифицирани образовни установи и институции.

Член 18

Посебните програми за образование на возрасните од членот 17 став 3 на овој закон се за:

- описменување на населението,
- мајчин јазик и странски јазици,
- преквалификација,
- доквалификација,
- претприемништво и менаџмент,
- информациско-комуникациски технологии,
- креативно изразување и учество во културни и уметнички настани,
- зачувување и заштита на околината,
- посебни социјални вештини,
- активно граѓанство,
- основни познавања од науката и технологијата и
- други знаења вештини и способности.

Програми од ставот 1 на овој член се прилагодени на возраста, претходното стекнато образование, знаење, вештини и способности на возрасните.

Програмите од ставот 1 на овој член ги донесува установата, односно институцијата за образование на возрасните а ги верифицира Центарот, освен ако поинаку не е уредено со овој и со друг закон.

Член 19

Програмата за образование на возрасните содржи:

- назив на програмата,
- знаења, вештини и способности кои се стекнуваат со завршувањето на програмата,
- услови за запишување, напредување и завршување на програмата,
- траење на програмата и облиците за изведување,
- кадровски, дидактички, просторни и други услови за изведување на програмата и
- начин на евалуацијата на програмата и постигнатите резултати од учењето.

Член 20

Програмите за образование на возрасните можат да се изведуваат преку: редовна настава, консултативно-инструктивна настава, дописно-консултативна настава, отворена настава, теленастава, настава на далечина, мултимедиски и на друг соодветен начин.

Програмата може да има и модулирана структура.

Член 21

Програмите ги реализираат наставници, професори, инструктори за практична настава и стручни соработници.

Кадарот од ставот 1 на овој член треба да стекне посебна подготовка за работа со возрасни, која се организира во Центарот, како и во соодветни установи и институции.

Кадарот од ставот 1 на овој член има право и обврска на постојано стручно усовршување, како и усовршување за работа со возрасни.

Во програмата се наведува видот на кадарот кој може да ја реализира програмата.

Верификација на посебни програми за образование на возрасните

Член 21-а

Установата или институцијата за образование на возрасни која сака да врши образование на возрасни за занимања, потребно е до Центарот да достави барање за верифицирање на посебната програма.

За верифицирање на посебни програми, установата или институцијата за образование на возрасни до Центарот треба да поднесе:

- барање за верификација на посебна програма,

- документ за регистрирана дејност - образование на возрасни,
- посебната програма во три копии, изработена во согласност со членот 19 од овој закон и
- потврда за уплатени средства.

Трошоците за верификација на програмите паѓаат на товар на поднесувачот на барањето.

Висината на средствата за трошоците за верификација на програмите ја утврдува Управниот одбор на Центарот врз основа на обемот и сложеноста на програмата која се верифицира.

Член 21-б

Верификацијата на посебните програми за образование на возрасните ја врши Центарот по претходно доставено мислење на Комисијата за верификација на посебни програми за образование на возрасни (во натамошниот текст: Комисијата за верификација), што ја формира директорот на Центарот.

Комисијата за верификација е составена од три члена еден член од Центарот и два члена стручни лица од областа на поднесената програма за верификација.

Претседателот на Комисијата е членот од Центарот.

Центарот распишува јавен оглас за избор на стручни лица за членови на комисији за верификација на посебни програми за образование на возрасни и го објавува на својата интернет страница и од пријавените кандидати кои ги исполнуваат условите од јавниот оглас избира членови во Комисијата за верификација.

Комисијата за верификација својата работа ја уредува со деловник за работа.

На членовите на Комисијата за верификација им следи надоместок за работата чија висина ја утврдува Управниот одбор на Центарот врз основа на бројот на дадените мислења за програмите кои се верифицираат.

Начинот за верификација на посебните програми за образование на возрасните подетално ја утврдува Управниот одбор на Центарот.

Верификација на установи и институции за образование на возрасните

Член 22

Верификација на установите и институциите за образование на возрасните врши Министерството.

Установа и институција за образование на возрасните може да реализира верификувани посебни програми за образование на возрасните, доколку има простор, опрема и кадар соодветен за реализација на тие програми, за што поднесува барање за верификација на установата или институцијата преку Центарот до Министерството.

Стандардите за опремата, просторот и кадарот од ставот 2 на овој член ги утврдува министерот, на предлог на Центарот.

Начинот на верификација на установите и институциите за образование на возрасните го пропишува министерот.

Министерот во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето за верификација на установата и институцијата донесува решение со кое одлучува по барањето за верификација на установата и институцијата (во натамошниот текст: решение за верификација).

Доколку министерот не донесе решение за верификација, односно не донесе решение за одбивање на барањето во рокот од ставот 5 на овој член, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена да поднесе барање до писарницата на министерот. Доколку министерот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Министерството.

Формата и содржината на образецот на барањето од ставот 6 на овој член ги пропишува министерот.

Кон барањето за донесување на решението од ставот 6 на овој член барателот доставува и копија од барањето од ставот 2 на овој член.

Министерот е должен во рок од пет работни дена од денот на поднесување на барањето од ставот 6 на овој член до писарницата на министерот, да донесе решение со кое барањето за верификација е уважено или одбиено.

Доколку министерот не донесе решение во рокот од ставот 9 на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

Инспекторот е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот 10 на овој член да изврши надзор во Министерството дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира граѓанинот.

Инспекторот по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува министерот во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го одобри или одбие барањето и да го извести Државниот управен инспекторат за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

Доколку министерот не одлучи во рокот од ставот 12 на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена, во кој министерот ќе одлучи по барањето за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по барањето.

Доколку министерот не одлучи и во дополнителниот рок од ставот 13 на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот 11 на овој член, подносителот на барањето во рок од пет дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена од денот на приемот да го разгледа приговорот од ставот 14 на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето од ставот 10 на овој член и/или не поднесе пријава согласно со ставот 13 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција за инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во Министерството дали е спроведена постапка согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето.

Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот 16 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Во случајот од ставот 17 на овој член директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден, ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.

Во случаите од ставот 18 на овој член директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето.

Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот 14 на овој член, граѓанинот може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

Доколку министерот не одлучи во рок од ставот 12 на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Подзаконскиот акт од ставот 7 на овој член се донесува во рок од 15 дена од денот на донесувањето на овој закон.

По донесувањето на подзаконскиот акт истиот веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на Министерството.

Член 22-а

Министерството води Централен регистар за верификација на установите кои реализираат јавно признати програми за образование на возрасни.

Општината, односно градот Скопје води општински регистар за установите кои реализираат јавно признати и посебни програми, односно за институциите кои реализираат посебни програми за образование на возрасните од своето подрачје.

Формата, содржината и начинот на водење на Централниот регистар од ставот 1 на овој член и на општинскиот регистар од ставот 2 на овој член ги пропишува министерот.

Испити на крајот од образованието на возрасните

Член 23

Возрасните своите знаења, вештини и способности, независно од начинот на кој се стекнати, можат да ги докажат со полагање на испити.

Испитите од ставот 1 на овој член ги организира и спроведува установата, односно институцијата за образование на возрасните која ја реализирала програмата за стекнување на знаења, вештини и способности, освен државната матура, училишната матура и завршниот испит во средното образование.

Полагањето на мајсторскиот испит и испитот за стручна оспособеност се спроведува согласно со законите кои ја уредуваат оваа дејност.

Начинот на полагањето на испитите во високото образование се утврдува со закон.

Сертификати

Член 24

За знаењата, вештините, способностите и компетенциите стекнати од посебните програми за образование на возрасните се добива сертификат.

Називот, содржината и формата на сертификатот од ставот 1 на овој член на предлог на Центарот го пропишува министерот надлежен за образование, доколку со друг закон поинаку не е определено.

Документација и евиденција

Член 25

Установите, односно институциите за образование на возрасните водат документација и евиденција.

Документацијата од ставот 1 на овој член се води на македонски јазик и неговото кирилско писмо, како и на јазикот и писмото на кои се реализира програмата за образование на возрасните. Евиденцијата од ставот 1 на овој член се води на јазикот и писмото на кои се реализира програмата за образование на возрасните.

Содржината и формата на документацијата и евиденцијата од ставот 1 на овој член на предлог на Центарот ги пропишува министерот.

Член 26

Установите, односно институциите за образование на возрасните имаат обврска податоците за програмите кои се реализираат, учесниците и други податоци кои се од важност за следење и развој на образованието на возрасните да ги доставуваат до Центарот, Државниот завод за статистика, како и до општината, односно градот Скопје.

Центарот изготвува годишен извештај за податоците и го доставува до министерството и до Советот.

Права и обврски на учесниците во образование на возрасните

Член 27

Учесник во програмите за образование на возрасните може да биде лице кое има навршено 15 години и ги исполнува другите услови пропишани со програмата.

Статус на учесник се стекнува со склучување на договор за вклучување во програмата за образование на возрасните.

Статус на учесник престанува со завршувањето на програмата, испишување од програмата или на друг начин предвиден со договорот од членот 15 на овој закон.

Член 28

Учесниците имаат право:

- доколку се во работен однос, за време на посетување на програмата за образование на возрасните, да можат да користат одмор во траење од четири работни дена во текот на годината и
- да го раскинат договорот според условите утврдени во договорот.

Учесниците имаат обврска:

- да го достават договорот од членот 15 на овој закон до работодавачот,
- да ги почитуваат правилата за заштита при работа и
- да ги исполнуваат и другите обврски наведени во договорот.

IV. ФИНАНСИРАЊЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО НА ВОЗРАСНИТЕ

Член 29

Средствата за финансирање и поттикнување на образованието на возрасните се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, од буџетите на единиците на локалната самоуправа (во натамошниот текст: јавните средства), од учесниците во образованието на возрасните и од други извори утврдени со закон.

Член 30

Од Буџетот на Република Македонија се обезбедуваат средства за :

- трошоците за изведување на програмите за задолжително образование на возрасните,
- трошоците за изведување на програмите за средно образование на возрасните кои имаат завршено само основно образование, односно други програми на образование,
- тековно одржување на установите за образование на возрасните на кои државата е основач и
- трошоците за следењето, унапредувањето и развојот на образованието на возрасните.

Член 31

Од буџетите на единиците на локалната самоуправа се обезбедуваат средства за:

- трошоци поврзани со изведувањето на програмите во установите за образование на возрасните на кои единицата на локалната самоуправа е основач,
- тековно одржување во установите за образование на возрасните на кои единицата на локалната самоуправа е основач и
- инвестиции во установите за образование на возрасните на кои единицата на локалната самоуправа е основач.

Член 32

Од Буџетот на Република Македонија и од буџетите на единиците на локалната самоуправа можат да се одобрат финансиски средства за:

- опремување со наставни и други средства и
- развој и реализација на иновативни програми за образование на возрасните.

Член 33

Средствата од Буџетот на Република Македонија, утврдени во членот 30 став 1 алинеи 1 и 2 од овој закон, се доделуваат на установите, односно институциите за образование на возрасните врз основа на јавен конкурс кој го распишува Центарот.

Средствата од буџетите на единиците на локалната самоуправа, утврдени во членот 31 став 1 алинеја 1 од овој закон се доделуваат на установите, односно институциите за образование на возрасните врз основа на јавен конкурс кој го распишува единицата на локалната самоуправа.

V. ЦЕНТАР ЗА ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИТЕ

Основање

Член 34

Центарот за образование на возрасните е јавна установа за образование на возрасните во Република Македонија, како посебно правно лице.

Центарот го основа Владата на Република Македонија.

Член 35

Во Центарот се усогласуваат и интегрираат јавните интереси и интересите на социјалните партнери во образованието на возрасните во Република Македонија.

Центарот ја координира соработката со меѓународните институции и организации во областа на образованието на возрасните и доживотното учење.

Член 36

Центарот ги врши следниве работи:

- го развива образованието на возрасните заради усогласување на потребите со современиот технолошки и општествен развој,
- дава поддршка на социјалното партнерство на сите нивоа и фази во планирањето, развојот и реализацијата на образованието на возрасните,
- го поврзува образованието на возрасните и работата во контекстот на доживотното учење,
- развива европска ориентација на образованието на возрасните,
- подготвува концепција за образованието на возрасните,
- изготвува стандарди на занимања за програмите за образование на возрасните,
- изготвува модели на јавно признати и посебни програми за образованието на возрасните,
- врши верификација на посебни програми за образование на возрасните,
- издава каталог на јавно признати и верифицирани посебни програми за образование на возрасните и го објавува на официјалната Интернет страница на Центарот,
- обезбедува поддршка на образованието на возрасните преку советување, инструирање и менторирање на кадарот кој ги реализира програмите за образование на возрасните,
- дава мислење за исполнетоста на условите на установите и институциите кои бараат верификација за реализирање на јавно признатите програми за образование на возрасните,
- изработува стандарди за простор и опрема на установите и институциите за образование на возрасните,
- издава каталог на верифицирани установи и институции за образование на возрасните и го објавува на официјалната интернет страница на Центарот и Министерството,
- посредува во кариерниот развој и професионалната ориентација на учесниците во образование на возрасните,
- предлага решенија за подобрување на врските меѓу формалното и неформалното образование,
- доставува годишен извештај до министерството и Советот за реализација на годишните акциони планови од стратегијата за развој на образованието на возрасните и
- доставува годишен извештај до министерството за објавени јавни конкурси за доделување на средства за реализација на програми за образование на возрасните.

Член 37

Центарот соработува со:

- Министерството за образование и наука,
- Министерството за труд и социјална политика,
- Министерството за економија,
- Министерството за локална самоуправа,

- Агенцијата за вработување на Република Македонија,
- Агенцијата за развој на мали и средни претпријатија,
- Државниот завод за статистика,
- Стопанската комора на Македонија,
- Сојузот на стопанските комори на Македонија,
- Занаетчиската комора на Македонија,
- синдикатите во Република Македонија,
- Заедницата на единиците на локалната самоуправа,
- Бирото за развој на образованието,
- Државниот испитен центар,
- Центарот за стручно образование и обука,
- установите и институциите за образование на возрасните,
- универзитетите во Република Македонија,
- локалните центри за развој на човечките ресурси,
- меѓународните институции и организации од областа на образованието на возрасните и
- невладиниот сектор.

Управување и раководење со Центарот

Член 38

Со Центарот управува Управен одбор.

Управниот одбор е составен од 11 члена и тоа два члена од министерството, по еден член од министерството надлежно за труд, Заедницата на единиците на локалната самоуправа, Стопанската комора на Македонија, Сојузот на стопански комори на Македонија и Комората на занаетчиите на Македонија и четири члена од редот на стручните работници вработени во Центарот.

При именувањето на членовите на Управниот одбор се применува начелото на соодветна и правична застапеност на заедниците во Република Македонија, имајќи ги предвид јазиците на кои се изведува наставата во основното и средното образование, без да се нарушат критериумите пропишани со овој закон.

Управниот одбор од редот на своите членови избира претседател.

Мандатот на претседателот и членовите на Управниот одбор трае четири години.

Членовите на Управниот одбор ги именува и разрешува Владата на Република Македонија

Член 39

Управниот одбор на Центарот:

- го донесува Статутот на Центарот,
- ја усвојува годишна програма за работа на Центарот,
- предлага годишен финасиски план и завршна сметка до Владата на Република Македонија,

- објавува јавен оглас за именување на директор, во најмалку три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Македонија од кои еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.
- врши интервју со кандидатите за директор од пријавените кандидати,
- врши избор на директор од пријавените кандидати на објавениот јавен оглас,
- го разрешува директорот,
- одлучува по приговорите и жалбите на вработените во Центарот и
- врши и други работи утврдени со Статутот.

Согласност на Статутот на Центарот дава министерството.

Член 40

Со Центарот раководи директор.

За директор може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови:

- 1) е државјанин на Република Македонија;
- 2) во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;
- 3) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен на образование;
- 4) има минимум пет години работно искуство во областа на образованието;
- 5) поседува еден од следниве меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:
  - ТОЕФЕЛ ИБТ најмалку 74 бода,
  - ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,
  - ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку Б2 (B2) ниво,
  - ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен,
  - БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или
  - АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2) и
- 6) има положено психолошки тест и тест за интегритет.

Мандатот на директорот на Центарот трае четири години со право уште на еден избор.

Член 41

Директорот на Центарот:

- ја организира и раководи со работата на Центарот,
- одговара за законитоста на работата на Центарот,
- го застапува Центарот пред трети лица,
- ја предлага годишната програма за работа на Центарот,
- ги извршува одлуките на Управниот одбор на Центарот,
- одлучува за правата од работен однос на вработените во Центар и
- врши други работи утврдени со закон и со Статутот на Центарот.

Член 41-а

За вработените во Центарот кој вршат административни работи се применуваат одредбите од Законот за административните службеници и Законот за вработените во

јавниот сектор, а за вработените кои вршат помошно-технички работи се применуваат одредбите од Закон за вработените во јавниот сектор и Законот за работните односи.

Финансирање на работата на Центарот

Член 42

Средставата за остварување на дејноста на Центарот се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и од сопствени приходи од извршените услуги, како и од легати, подароци, донации и други извори.

VI. НАДЗОР

Член 43

Инспекциски надзор и надзор над квалитетот на работата на установите, односно институциите за образование на возрасните врши Државниот просветен инспекторат.

Стручен надзор над работата на установите, односно институциите за образование на возрасните врши Центарот.

Член 43-а

(1) Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор државниот просветен инспектор утврди дека за првпат е сторена неправилност од членот 44 став 1 алинеи 1 и 2 на овој закон, е должен да состави записник во кој ќе ја утврди сторената неправилност со укажување за отстранување на утврдената неправилност во рок од осум дена и со истовремено врачување на покана за спроведување на едукација на лицето или установата, односно институцијата каде што е утврдена неправилноста при вршењето на инспекцискиот надзор.

(2) Формата и содржината на поканата за едукација, како и начинот на спроведување на едукацијата ги пропишува министерот.

(3) Едукацијата ја организира и спроведува Државниот просветен инспекторат кој го извршил инспекцискиот надзор, во рок не подолг од осум дена од денот на спроведувањето на инспекцискиот надзор.

(4) Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или истородни неправилности за едно или повеќе лица, односно за една или повеќе установи односно институции.

(5) Доколку во закажаниот термин лицето или установата, односно институцијата над кое се спроведува едукацијата не се јави на едукацијата, ќе се смета дека едукацијата е спроведена.

(6) Доколку лицето или установата, односно институцијата над кое се спроведува едукацијата се јави на закажаната едукација и истата ја заврши, ќе се смета дека е едуцирано по однос на утврдената неправилност.

(7) Доколку државниот просветен инспектор при спроведување на контролниот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, донесува заклучок со кој ја запира постапката на инспекциски надзор.

(8) Доколку државниот просветен инспектор при спроведување на контролниот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд.

(9) Државниот просветен инспекторат кој го извршил инспекцискиот надзор, води евиденција за спроведената едукација на начин пропишан од министерот.

VII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 44

(1) Глоба во износ од 1.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на установата, односно институцијата за образование на возрасни, ако:

- води евиденција и документација спротивно на одредбите од овој закон (член 25) и
- не достави податоци предвидени во членот 26 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за установата, односно институцијата за образование на возрасните ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во установата, односно институцијата за образование на возрасните.

(3) Глоба во износ од 2.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на установата, односно институцијата за образование на возрасни, ако:

- не склучи договор со учесникот во образование на возрасните (член 15) и
- на учесникот му наплати трошоци, а истите се обезбедени од јавни средства.

(4) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за установата, односно институцијата за образование на возрасните ќе му се изрече за прекршокот од ставот (3) на овој член на одговорното лице во установата, односно институцијата за образование на возрасните.

(5) Глоба во износ од 3.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на установата, односно институцијата за образование на возрасните, ако:

- започне да реализира посебна програма за учесници пред донесувањето на решение за исполнетоста во однос на просторот, опремата и соодветен кадар (член 22) и
- доделените јавни средства на конкурс ги троши ненаменски.

(6) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за установата, односно институцијата за образование на возрасните ќе му се изрече за прекршокот од ставот (5) на овој член на одговорното лице во установата, односно институцијата за образование на возрасните.

Член 44-а

Одмерувањето на висината на глобата за установата, односно институцијата за образование на возрасни се врши согласно Законот за прекршоците.

Член 44-б

(1) За прекршоците утврдени во член 44 од овој закон, државниот просветен инспектор должен е на сторителот на прекршокот да му издаде прекршочен платен налог, согласно Законот за прекршоци.

(2) Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записник.

(3) Во записникот од став (2) на овој член се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторениот прекршок.

(4) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог ги потпишува одговорното лице во правното лице или од него овластено лице.

(5) Државниот просветен инспектор е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот од покренатите постапки.

(6) Во евиденцијата од ставот (5) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следните податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

(7) Личните податоци од ставот (6) на овој член се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.

(8) Министерот за образование и наука ги пропишува формата и содржината на прекршочниот платен налог.

Член 44-в

За прекршоците утврдени со овој закон прекршочна постапка води и прекршочни санкции изрекува надлежен суд.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 45

Установите, односно институциите во кои се реализира образование на возрасните во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе ја усогласат својата организација, работа, статутите и други општи акти со одредбите од овој закон.

Член 46

Владата на Република Македонија ќе го основа Центарот за образование на возрасните во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Владата на Република Македонија ќе го основа Советот за образование на возрасните во рок три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 47

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До влегувањето во сила на подзаконските акти утврдени со овој закон ќе се применува Правилникот за критериумите и начинот на остварување на основното образование на возрасните ("Службен весник на Република Македонија" број 27/96).

Член 48

Вработените во Бирото за развој на образованието и Центарот за стручно образование и обука кои работат во областа на образование на возрасните продолжуваат со работа како вработени во Центарот за образование на возрасните од денот на неговото основање.

Средствата, опремата, инвентарот и документацијата поврзана со работата на вработените од ставот 1 на овој член ги презема Центарот од денот на неговото основање.

Член 49

Укинат

Член 50

Укинат

Сопственоста на објектите и имотот на работничките и народните универзитети од ставот 1 на овој член, а кои се во сопственост на Република Македонија, со одлука на Владата на Република Македонија ги презема општината, односно градот Скопје за работничките и народните универзитети на своето подрачје.

Вработените, средствата, опремата, инвентарот и документацијата поврзана со работата на работничките и народните универзитети од ставот 2 на овој член ги презема општината, односно градот Скопје за работничките и народните универзитети на своето подрачје.

Член 51

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

ОДРЕДБИ ОД ДРУГИ ЗАКОНИ

Закон за изменување и дополнување на Законот за образование на возрасните („Службен весник на Република Македонија“ бр. 17/2011):

Член 3

Подзаконските акти предвидени во членот 43-а од овој закон министерот ќе ги донесе во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Закон за изменување и дополнување на Законот за образование на возрасните („Службен весник на Република Македонија“ бр. 41/2014):

Член 4

Директорот на Центарот избран до денот на започнувањето на примената на овој закон продолжува да ја врши функцијата до истекот на мандатот за кој е избран.

Закон за изменување и дополнување на Законот за образование на возрасните („Службен весник на Република Македонија“ бр. 41/2014):

Член 6

Одредбите од членот 2 од овој закон кои се однесуваат на условот за познавање на странски јазик ќе започнат да се применуваат по две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Одредбите од членот 3 од овој закон ќе започнат да се применуваат со денот на започнувањето на примената на Законот за вработените во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14) и Законот за административните службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14).

Член 7

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува по една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Закон за изменување и дополнување на Законот за образование на возрасните („Службен весник на Република Македонија“ бр. 146/2015):

Член 3

Подзаконскиот акт утврден со овој закон ќе се донесе во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Закон за изменување и дополнување на Законот за образование на возрасните („Службен весник на Република Македонија“ бр. 146/2015):

Член 5

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.